

آذرکینو ویدئو،

و فعالیت‌های سینمایی در آذربایجان شوروی

اشاره:

آذرکینو ویدئو، نام اختصاری سازمان سینما ویدئو جمهوری آذربایجان شوروی است. این سازمان، با توجه به گستردگی فعالیت سینمایی، مدتی است که از تابعیت وزارت فرهنگ، خارج شده، به عنوان يك سازمان مستقل، فعالیت می‌کند و تابع نخست‌وزیری است. مسئولیت ساختن، اکران، خرید، فروش و کلیه امور مربوط به سینما و ویدئو، به عهده این سازمان است و هیچ سازمان، شرکت و اشخاص دیگری، در این زمینه، فعالیت ندارند. این سازمان، در کلیه شهرها و روستاهای جمهوری آذربایجان، دارای مراکز و دفاتری است. با آقای فائق قلی‌اف، مسئول این سازمان، گفت‌وگویی داشته‌ایم که در زیر می‌خوانید:

می‌گذراند و پروسترویکا، چه تأثیراتی بر روی سینما داشته و چه تفاوتی با گذشته کرده است؟

■ آذرکینو ویدئو، يك تشکیلات دولتی است و بخشهای مختلفی دارد، قسمتهای اداری، تعمیرات، تولید، لابراتوار، استودیو فیلمسازی و قسمت روابط بین‌المللی که وظیفه ارتباطات فرهنگی و برگزاری هفته‌های فیلم و فستیوال‌های مختلف را به عهده دارد و در کلیه امور سینمایی، مثل: تولید، اکران، خرید و فروش و امثالهم، فعال است.

قبلاً «آذرکینو ویدئو»، تابع دولت مرکزی بود و کمیته دولتی سینما، نظارت بر کارها را به عهده داشت. ولی در سالهای اخیر، توانسته به طور مستقل کار کند و وظایفش را به انجام برساند. حالا ما می‌توانیم مستقلاً فیلمهای مورد نظرمان را تولید کنیم و یا فیلمهای مورد علاقه را خریده و نمایش دهیم.

از آنجایی که پروسترویکا، اساساً برای ورود به بازار آزاد بوده است، تغییر و تحول به وجود آمده، مقداری مشکلات مالی برای ما و کشور ما ایجاد کرده است. البته ما در حال حاضر مشغول حل آنها هستیم و مجبور شده‌ایم، قیمت‌ها را افزایش دهیم. ما تلاش می‌کنیم که هزینه‌ها را نیز کاهش دهیم و هویت ملی و فرهنگی ملت خودمان را حفظ کنیم و از کاهش تولید فیلمها جلوگیری نماییم. ما در سال، حدود هشت فیلم سینمایی، چند فیلم کوتاه، مستند، تجربی و انیمیشن تولید می‌کنیم. دو نشریه سینمایی

داریم که یکی به‌طور هفتگی و دیگری، به طور ماهانه منتشر می‌شود.

● با توجه به اینکه تاکنون تولید، اکران و کلیه کارهای مربوط به فیلم و سینما، در انحصار «آذرکینو ویدئو» بوده، با عنایت به تحولات اخیر در شوروی، وضعیت افراد و شرکت‌های خصوصی، که بخواهند در این زمینه کار کنند، چگونه است و چه امکاناتی در اختیار آنها قرار می‌گیرد؟

■ نمی‌توان برای سینما و تولید خصوصی فیلم، ممنوعیتی ایجاد کرد. سینما، راه خودش را خواهد یافت. ولی باید شرایط لازم را فراهم کرد. تاکنون دولت در این زمینه، فعال بوده است. ولی اگر در آینده افراد یا شرکت‌های خصوصی بخواهند در این زمینه کار بکنند، باید دیدی مثبت داشته باشند. در این صورت، قطعاً، به نتایج خوبی خواهند رسید و کارگردانهای خوبی، آثار خوبی به نمایش خواهند گذاشت.

● شما برای حفظ هویت ملی و فرهنگی مردم کشورتان (آذربایجان) چه کارهایی در زمینه فیلم و سینما کرده‌اید؟ می‌توانید از فیلمها هم مثال بزنید.

■ ما در ایران با سینمای ملی ایران، آشنا شدیم. فیلمهایی را دیدیم که تاکنون،

● بفرمایید که اساساً تشکیلات سینمایی شما چگونه است؟ چه شعبه‌هایی دارد؟ فعلاً چه وضعیتی را

امکان خرید آنها را نداشته‌ایم. ولی حالا این امکان به دست آمده است. چنانچه شما هم فیلمهای ما را ببینید و با آنها آشنا شوید، حضور هویت ملی و فرهنگی ما را در آنها مشاهده خواهید کرد، فیلمهای زیبایی که با جدیت تمام، برای حفظ فرهنگ ملی مردمان ساخته شده است. فیلمسازان ما اکثراً جوان هستند و گرایش در این زمینه وجود دارد. به نظر من، در زمینه مسائل فرهنگی، صرفاً با ممنوع کردن بعضی چیزها، نمی‌توان رشد ایجاد کرد. بلکه تلاش و کار زیادی باید، انجام داد.

● **بفرمایید که، بیشتر چه موضوعات و سوژه‌هایی در فیلمهای شما مدنظر قرار می‌گیرد؟**

■ کارگردانهای ما، اساساً، از نوشته‌های نویسندگان خودمان و سناریستهایی که عموماً شناخته شده هستند، استفاده می‌کنند. می‌توانم در اینجا از آقای آناز و برادران ابراهیم بیگ، به عنوان سناریستهای خودمان، یاد بکنم.

کارهای تاریخی و مستند، موضوعات اجتماعی معاصر و کودکان و کارهای انیمیشن ما، در جشنواره‌های بین‌المللی جوایزی گرفته‌اند و به‌طور کلی، در ژانرها و سبکهای مختلف کار می‌کنیم و امیدوارم که با نمایش فیلمهای ما در ایران، تماشاگران ایرانی نیز جلب و جذب بشوند.

● **چند سالن سینما در جمهوری آذربایجان دارید؟ قیمت متوسط بلیت و درآمد،**

فروش و هزینه تولید یک فیلم سینمایی چقدر است؟

■ حدود دوهزار سالن سینما و کلوپ داریم که هفتاد و پنج تایی آنها، سالن دائمی نمایش فیلم هستند و بقیه، سالنهای هشتاد تا صد نفره نمایش در سراسر کشور، شهرهای کوچک و روستاهاست و حدود ۴۰۰ گروه سیار نمایش داریم که برای روستاهای دورافتاده، اقدام به نمایش فیلم می‌کنند.

در شهر باکو، بیست و دو سالن نمایش داریم که اکثراً دو یا سه سالن نمایش دارند. برخی از سالنها زمستانی و برخی دیگر، بدون سقف بوده و فقط در تابستان از آنها استفاده می‌شود. با توجه به تغییر اوضاع و گرانی پیش آمده، قیمت دقیقی برای هزینه یک فیلم نمی‌توان گفت. اما در حال حاضر، حدود یک میلیون منات، هزینه یک فیلم سینمایی (نود دقیقه) است که این امر، یکی از دلایل افزایش قیمت بلیتهای سینما به حساب می‌آید. قیمت بلیت نیز در شهرها حدود دو منات و در روستاها، یک منات است و البته، کم و زیاد می‌شود و بستگی به خدمات سینماها، زمان نمایش فیلم و

امثالهم دارد. فیلمهای کودکان باقیمت‌های کمتری فروخته می‌شود.

● **گنجایش هرسالن سینما تقریباً چند نفر است؟**

■ ما سالنهایی با گنجایشهای مختلفی داریم. سالنهای بزرگی که حدود ۸۵۰ نفر گنجایش دارند و سالنهایی که ۶۰۰ نفره، ۴۰۰ نفره یا ۲۰۰ نفره و کمتر و بیشتر هستند.

● **درآمد هرفیلم، با توجه به هزینه یک میلیون مناتی تولید فیلم در کنسور شما، چقدر است؟**

■ ببینید، فیلمهای تاریخی، هزینه‌های بیشتری دارد. از جمله، لباسهای قدیمی، اسب و دیگر هزینه‌های لازم که باید هزینه شود. ولی فیلمهای معاصر، که عموماً در پلاتو، کار می‌شود، هم، زودتر و راحت‌تر، کار می‌شود و هم بالطبع، هزینه کمتری دارد، چه بسا که یک فیلم تاریخی، با هزینه زیاد ساخته شود، ولی فروش نداشته باشد. اما به لحاظ اهمیت آن، موضوع تاریخی، باید ساخته شود. درآمد مشخصی از هرفیلم را

نمی‌توانم حالا، اعلام کنم.

● به طور کلی، می‌خواهیم سؤال کنیم که سینما در کشور شما، سودآور است یا ضرر می‌دهد؟

■ تاکنون از سوی دولت مرکزی امکاناتی در اختیار تهیه‌کنندگان فیلم قرار می‌گرفته است. ولی از دلایل دیگر افزایش قیمت بلیت‌ها این است که ما می‌خواهیم از گرفتن سوبسید، خودداری نماییم. این مسئله، در کلیهٔ جمهوریهای شوروی، مشابه است. ما می‌خواهیم از نظر مالی، به طور مستقل کار کنیم. در این صورت، طبیعی است که سینما باید کلیه هزینه‌های خود را، تأمین نماید. به طور مثال، می‌توانم به فیلمهای مستند اشاره کنم. شما می‌دانید که این فیلمها، امکان اکران عمومی ندارند تا هزینه خود را خود، تأمین کنند. بالطبع، باید در ساختن این فیلمها، کمک مالی کرد، فیلمهای انیمیشن هم عموماً این طور هستند.

● علاقهٔ عمومی مردم شما به چه نوع فیلمهایی است و فیلمهایی که وارد می‌کنید، بیشتر متعلق به کدام کشورهاست؟

■ می‌دانیم که تولید فیلم، در هرکشوری جریان دارد و هرسازمانی مشغول ساختن فیلم مورد علاقهٔ خود است. اما فیلمهای آمریکایی با تروکاژها و فیلمبرداری خوب آنها و دیگر موارد خوب فنی دیگر، تماشاگران زیادی در بین مردم ما پیدا کرده‌اند. بعد از آن، می‌توان به فیلمهای موزیکال اشاره کرد. فیلمهای هندی هم طرفدار دارند. همین‌طور فیلمهای پراکشن و پرماجرا. اخیراً هم از ترکیه فیلمهای دیدنی، اکران شده است که معمولاً با صدای خوانندگان مشهور آنجا، و بازی آنها همراه است و جلب تماشاگر می‌کند. لازم به تذکر می‌بینم، در صورت تولید فیلمهای خوب ملی‌ای که بتواند مردم را جلب و راضی کند، دیگر نیازی به واردات فیلم نخواهد بود.

مطلب دیگری که باید اضافه کنم این است که در کشور ما، ویدئو، گسترش زیادی پیدا کرده است و ویدئوکلپهای متعدد، تأسیس شده و فعال هستند. این البته با

آنچه من در ایران دیدم، متفاوت است و اساساً سیاست ما و شما در این زمینه، متفاوت بوده و در کشور شما، به این شکل، گسترش شبکه ویدئو ندارید. بالطبع، نمایش فیلمهای ویدئویی، تأثیرات منفی بر روی سینما دارد. اگرچه نمی‌توانم بگویم بر روی سلیقه مردم، تأثیر و تغییر، ایجاد می‌کند، ولی خود، در اصل تأثیرات خاصی دارد.

● ورود فیلمهای ویدئو به کشور شما به چه شکلی انجام می‌شود و اساساً ورود چه نوع فیلمهایی، ممنوع است؟

■ ورود فیلمهای ویدئویی نیز در انحصار «آذریکینو ویدئو» است و کمیسیونی وجود دارد که فیلمها را می‌بیند و مجوز نمایش آنها را صادر می‌کند. البته، ورود فیلمهای پورنو و فیلمهای ترس‌آور، ممنوع است، لازم به ذکر است که با توجه به تحولات اخیر و آزادی تردد افراد، در کشورهای مختلف، فعالیت گمرک، سست‌تر از قبل شده و امکان ورود قاچاق فیلمهای ویدئو نیز فراهم گردیده است.

نکته دیگر اینکه جلو پیشرفت تکنولوژی را نمی‌توان گرفت. حضور ماهواره‌ها، مسئلهٔ دیگری است که به این امر کمک می‌کند. چرا که نمی‌توان فیلمهایی را که از سوی ماهواره‌ها، پخش می‌شود، کنترل کرد.

● آیا فقط ورود فیلمهای پورنو و ترس‌آور ممنوع است؟ چه نوع فیلمهای دیگری، اجازه ورود ندارند؟

■ با توجه به تنوع فیلمهای ویدئو، در خصوص اجازه یا عدم اجازه ورود و نمایش هر فیلم ویدئو، این کمیسیون مربوطه است که پس از مشاهده فیلم، در مورد نمایش یا عدم نمایش آن، تصمیم می‌گیرد. ولی آثار شناخته شده از کارگردانهای مشهور دنیا، مشکلی برای ورود و نمایش ندارند. البته لازم می‌دانم که بگویم، توجه شما به امر ویدئو، با توجه به مشکلاتی که برای ما داشته است و شما در آینده، با آن مواجه خواهید شد و این توجه به معنای آماده شدن برای مقابله با آن است، برای من جالب است.

● در این مدت که با سینمای ایران آشنا شده‌اید، سینمای ایران را چگونه دیده و از میان فیلمهایی که اخیراً مشاهده کرده‌اید، کدامیک را بیشتر می‌پسندید؟

■ آخرین فیلمی که از ایران، در کشور ما نمایش داده شد، در سال ۱۹۸۳ میلادی بود و از آن تاریخ به بعد، امکانی برای نمایش فیلمهای شما، نبوده است. اخیراً دو فیلم سینمایی شما، در جمهوری آذربایجان، به نمایش عمومی درآمده است، یکی فیلم، «کشتی آنجلیکا» و دیگری فیلم «ساوالان» که برای تماشاگران، فیلمی بسیار دیدنی بوده است و در نظر داریم که برنامه اکران فیلمهای ایرانی را ادامه دهیم. از میان فیلمهایی که اخیراً در ایران دیده‌ام، به فیلمهای خوب پاتال و آرزوهای کوچک، ابلیس، تازاج، عقابها، دوچشم بی‌سو، در مسیر تندباد، می‌جو، می‌توانم اشاره کنم.

● آخرین فیلمی که در سال ۱۹۸۳ از ایران در کشور شما، نمایش داده شد، چه نام داشت؟

■ به طور کلی، به چند فیلم می‌توانم اشاره کنم که آخرین فیلمهای ایرانی نمایش داده شده هستند. به طور مثال، فیلم، «پلنگ مازندران»، «عروس فرنگی» و فیلمهایی که گوگوش، در آنها بازی کرده است. البته این عدم امکان نمایش فیلمهای شما، در دهه اخیر، منحصر به جمهوری آذربایجان نبوده است. بلکه در هیچ‌یک از جمهوریهای شوروی، این کار میسر نشده است. البته من می‌دانم که دیگر جمهوریهای نیز علاقه زیادی به فیلمهای ایرانی دارند. از جمله، می‌توانم به جمهوری تاجیکستان و ترکمنستان و دیگر جمهوریهای همجوار شما اشاره کنم.

● چه فکری برای تولید مشترک فیلم با ایران کرده‌اید؟ چه پیشنهادهایی دارید؟

■ در این مدت، با مسئولین سینمایی کشور شما، مذاکراتی داشتیم و مجموع نظرات طرفین، برانجام این کار است و بزودی، مقدمات آن را شروع خواهیم کرد. اما قبل از آن، می‌توانم به برنامه برگزاری

فستیوال هفته فیلمهای ایرانی، در چند شهر جمهوری آذربایجان، که بزودی انجام خواهد شد، اشاره کنم و متعاقب آن، اکران عمومی چند فیلم ایرانی را که به طور منظم در نظر است. سپس، هفته فیلمهای آذربایجان را در ایران در برنامه داریم و در نهایت، به تولید مشترک، مشغول خواهیم شد.

● رابطه آذریونی ویدئو با تلویزیون چگونه است و آیا فیلمهایی که شما می‌سازید، در تلویزیون نمایش داده می‌شود؟ و اساساً تلویزیون، چگونه فیلمهایی را که نمایش می‌دهد، تهیه می‌کند؟

■ ما سعی می‌کنیم از امکانات گسترده تلویزیون استفاده کنیم. از جمله می‌توان به پخش تیزر فیلمها و اطلاعات مربوط به سینماها و فیلمهایی که نمایش می‌دهند، اشاره کرد. بعضی فیلمها نیز پس از اکران، برای نمایش، در اختیار تلویزیون قرار می‌گیرد. اما تلویزیون، یک سازمان مستقلی است و به طور مستقل، اقدام به خرید و نمایش فیلم می‌کند و خرید خارجی فیلمها را نیز خود انجام می‌دهد.

● تلویزیون در کشور شما چند کانال دارد؟ مثلاً آیا یک شبکه خاص، یا یک برنامه مخصوص برای روستاها دارید؟

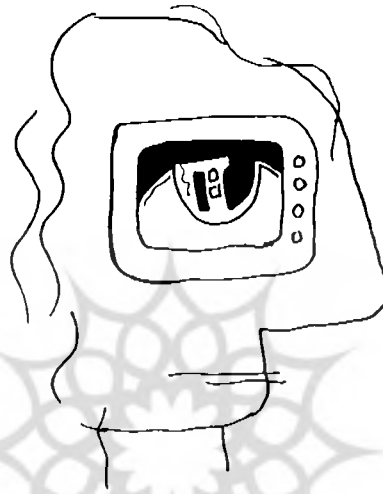
ما سه کانال تلویزیونی داریم. دو تا از آنها، شبکه سراسری جمهوری شوروی است، که در تمام جمهوریها پخش می‌شود و یک کانال محلی، که در باکو است و صرفاً برای جمهوری آذربایجان برنامه پخش می‌کند. یک کانال ماهواره‌ای نیز در سه، چهار سال اخیر، افتتاح شده است که مرکز آن در مسکو قرار دارد، به نام (ARBITA)، که در اکثر نقاط جمهوری آذربایجان قابل دریافت است و به رله برنامه‌های کانالهای دیگر جمهوریها اقدام می‌کند و گاهی هم برنامه دیگر کشورهای همجوار را.

● به طور کلی، برنامه‌های تلویزیون، شامل چه برنامه‌هایی است؟

■ در کشور ما برنامه‌های مختلف و

متنوعی پخش می‌شود، فیلمهای سینمایی، برنامه‌های کودکان، برنامه‌های ورزشی، خبر و گزارشهای مختلف و به طور کلی، سعی در عمومی بودن برنامه‌های تلویزیونی است. البته لازم به تذکر است که صحبت‌های من در مورد تلویزیون، نظرات شخصی من است. من مسئول تلویزیون نیستم و نباید مطالب مربوط به تلویزیون را نظرات رسمی محسوب کرد.

● مدت زمان ساختن یک فیلم سینمایی در کشور شما

چقدر است؟

■ کلیه مراحل ساختن یک فیلم، از نوشتن سناریو تا تدارکات و فیلمبرداری و تدوین و دیگر امور فنی و آماده شدن فیلم، یک سال طول می‌کشد. البته زمان فیلمبرداری، تقریباً سه ماه و برای فیلمهایی که نیاز به تغییر فصل دارند، زمان بیشتری لازم است. ولی برای تهیه فیلمهای تلویزیونی، حدود یک ماه فیلمبرداری، نیاز است.

● دستمزد عوامل

سینمایی، مثل سناریست، کارگردان، بازیگر و دیگران، به‌طور متوسط، چقدر است؟

■ کلیه عوامل تهیه فیلم، کارمند (آذریونی ویدئو) می‌باشند و هر یک از عوامل، حقوق ثابت ماهانه‌ای دریافت می‌کنند. البته برای مدتی که در اکیپ فیلمسازی مشغول هستند، مقداری نیز اضافه حقوق دریافت می‌دارند که بالطبع، با توجه به نوع فیلمها و

عوامل دیگر، این مقدار اضافه حقوق، متغیر است. ولی به طور کلی، اخیراً با توجه به افزایش قیمت‌ها در شوروی، دستمزدها و سایر هزینه‌های تولید فیلم نیز افزایش یافته است.

در این جا، یک سؤال هم من دارم که خواهش می‌کنم به آن پاسخ دهید: اینکه مجله سوره، در کجاها به فروش می‌رسد و کدام قشری از جامعه خواننده آن است و موضوعات کلی این مجله چیست؟

● مجله سوره، در دهکده‌های

روزنامه‌فروشی به فروش می‌رسد و در هفتاد شهر توزیع می‌شود. مخاطب این مجله، مردم عادی نیستند و خوانندگان آن بیشتر افرادی که به طور کلی باهنر، سر و کار دارند، از جمله: دانشجویان، دانشگاہیان و امثالهم هستند و موضوعات آن، نقد و بررسی مسائل نظری فیلم و هنر و برخی مطالب فنی، ادبیات، تئاتر، موسیقی و تجسمی است.

■ آیا درآمد مجله شما کفاف مخارج و

هزینه‌های آن را می‌کند یا نه؟

● چون مجله سوره، یک

کار فرهنگی است، منافع مالی آن چندان اهمیتی ندارد. ولی درآمد و هزینه‌ها، تقریباً برابر است. به طور کلی، مجلات و نشریاتی که در ایران منتشر می‌شود، بیشتر هدفهای فرهنگی دارند و دیدگاه اقتصادی، در این زمینه مورد نظر نیست.

■ البته این سؤال را از آن جهت کردم

که ما هم با چنین مشکلی مواجه هستیم. از آنجا که سوبسید نشریات سینمایی قطع شده است، در این زمینه، مقداری مشکل پیدا کرده‌ایم و البته، در حال حل آن هستیم. در اینجا، لازم می‌دانم که سلام کلیه همکارانم را به شما اعلام نمایم، ان شاء الله، این دیدارها، باعث گسترش روابط دو ملت گردد. آرزو می‌کنم که شما را در باکو ببینم. □